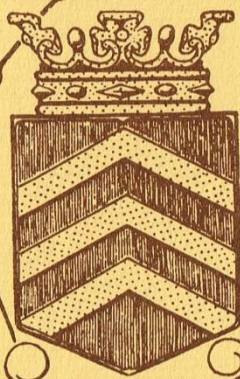

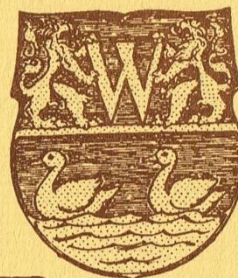
NOORD KOP STUKKEN

TEXEL

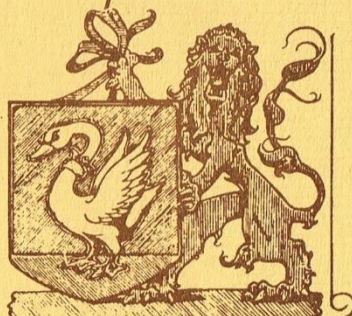
DEN HELDER

WIERINGEN

CALLANTSOOG

ZIJPE

ANNA-PAULOWNA

WIERINGERMEER

24e jaargang Nr.1
Maart 2010

Uitgave N.G.V. afd. Den Helder

Inhoud

Van de voorzitter	Blz.3
Afdelingsagenda	Blz.3
Booij informatie/contactdag	Blz.4
Lezing "Meten en wegen"	Blz.5
Vergelijking der meest gebruikelijke maten en gewichten	Blz.6
Bezoek aan het Noord-Hollands Archief	Blz.9
Bezoek aan het Centraal Bureau voor Genealogie	Blz.9
De ALV van 12 februari 2010	Blz.10
Zoeken in de digitale registers van de burgerlijke stand	Blz.11
Helderse burgers digitaal	Blz.15
De walvisvaarders uit noordelijk Noord-Holland van 1770 - 1803 (5)	Blz.16
Het Regionaal Archief Alkmaar	Blz.21
Centrum voor Lokale Geschiedenis	Blz.21
Ledenmutaties	Blz.22

Van de voorzitter

Een jaar geleden vulde ik voor de eerste maal deze rubriek in ons kwartaalblad. Dat was als kersverse voorzitter. Inmiddels is de nieuwigheid er al wel af. Veel is sinds mijn aantreden anders gelopen dan ik mij aanvankelijk had voorgesteld. Dat ga ik nu niet allemaal memoreren.

Wel noem ik hier dat ik in het begin aandachtig de namen op de ledenlijst heb doorgenomen, om daar in de loop der tijd gemakkelijker in mijn hoofd gezichten bij te kunnen plaatsen. Dat is allemaal niet echt nodig gebleken.

Van de ruim honderd leden die onze afdeling kent komt er op afdelingsbijeenkomsten maar een beperkt deel opdagen. En het zijn grotendeels steeds dezelfde personen. Kennelijk is er bij de overige leden weinig behoefte aan dat soort activiteiten. Het zij zo.

Degenen die wel komen zijn in het algemeen op vele terreinen binnen de afdeling actief. Dat verdient waardering en die wil ik hier graag uitspreken.

Jan Biemond.

Afdelingsagenda

De afdelingsagenda in dit nummer bevat de data van de ledenvergaderingen, de lezingen, de lees- en contactavonden en de invoegavonden, zoals die voor de rest van het seizoen 2009/2010 zijn voorzien.

De afdelingsagenda kan in de loop van de tijd wijzigen.

De actuele agenda staat op onze website <http://denhelder.ngv.nl/>.

Op een **lees- en contactavond** is het mogelijk om het bibliotheekmateriaal te raadplegen en andere genealogen te ontmoeten.

Op een **invoegavond** zijn enthousiaste vrijwilligers bezig familieadvertenties te ordenen en op naam in te voegen in enveloppen.

Iedereen die een steentje wil bijdragen is van harte welkom!

Met een letter wordt de locatie van een bijeenkomst aangeduid.

D: **De Draaikolk**,

Dollardlaan 202, 1784 BJ, Den Helder, tel: 0223 624207.

De zaal gaat een half uur vóór de aangegeven aanvangstijd open.

M: **De Maranathakerk**,

Vijzelstraat 73, ingang Bakkerbreetstraat, 1781 TP Den Helder.

Lezingen en lees- en contactavonden zijn vrij toegankelijk.

Ledenvergaderingen zijn uitsluitend toegankelijk voor leden van de NGV.

De agenda voor het verdere seizoen 2009/2010 ziet er als volgt uit:

Vrijdag 26 mrt	D	20:00	Lezing dhr. A. van Diest Meten en wegen
Maandag 29 mrt	M	19:00	Invoegavond
Vrijdag 2 apr	M	19:00	Lees- en contactavond
Maandag 12 apr	M	19:00	Lees- en contactavond
Vrijdag 23 apr	D	20:00	Algemene ledenvergadering
Maandag 26 apr	M	19:00	Invoegavond
Vrijdag 7 mei	M	19:00	Lees- en contactavond

Booij informatie/contactdag

Jaap Booij.

Ook dit jaar wordt er een Booij informatie/contactdag gehouden. Op deze contactdag kan informatie uitgewisseld worden in de vorm van foto's, documenten en verhalen van en over de verschillende geslachten Booij(y)(i).

De informatiedag wordt gehouden op zaterdag 26 juni 2010 in het Noord Hollands Archief (NHA) aan de Jansstraat 40 in Haarlem.

Het programma ziet er als volgt uit:

09.00 uur: Ontvangst met koffie/thee

09.30 uur: Uitleg over NHA en rondleiding

11.30 uur: Presentatie over geslachten Booij

Familieorganisatie Booij, is dat een optie?

12.00 uur: Onderling contact/uitwisselen gegevens

Opzoeken gegevens in het archief (indien mogelijk) voor mensen die nog nooit in een archief wat hebben opgezocht. Tijden zijn richttijden.

Probeer op tijd te zijn, dit i.v.m. de inleiding en rondleiding.

Als u van plan bent om te komen, geef dat dan even aan mij door. De mensen van het archief willen graag weten hoeveel mensen er komen i.v.m. de rondleiding.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met

Jaap Booij, telefoon 0223-635340 of per e-mail: jac.booiij@planet.nl

Lezing "Meten en wegen"

Te houden op 26 maart 2010 door de heer A. van Diest.

Reeds in de oudheid werd behoefte gevoeld aan een maat waarmee afstanden en voorwerpen konden worden gemeten en gewogen. Men verlangde een, tenminste in eigen gebied, vaststaande maat voor lengte, oppervlakte, inhoud en gewicht. Het vergelijken met een dergelijke maat noemt men meten en wegen.

De oudste lengtematen werden ontleed aan lichaamsdelen, zoals de voet, de el (van vingertop tot elleboog), de pols (de breedte van de handpalm) en de duim. Men kende daarbij ook een onderverdeling.

In de meeste landstreken waren deze eenheden echter verschillend, hetgeen bij het zich meer en meer ontwikkelende handelsverkeer dikwijls tot moeilijkheden leidde.

Van tijd tot tijd werden er dan ook stemmen gehoord die wezen op het belang van een algemeen aanvaard stelsel van maten en gewichten.

Het zou tot de Franse revolutie (1789) duren, eer een dergelijk stelsel kon worden ontworpen en gerealiseerd.

In 1790 benoemde de Franse Academie van Wetenschappen een commissie ter vaststelling van een maateenheid. De commissie deed ten slotte het voorstel om het tienmiljoenste deel van meridiaankwadrant van Parijs als eenheid aan te nemen. Dit voorstel werd algemeen goedgekeurd. Er had een graadmeting plaats en de door deze meting gevonden maat werd "meter" genoemd en als officiële standaard-maat aanvaard (juli 1790).

Tevens werd in de Franse hoofdstad een congres gehouden met het doel te komen tot vaststelling van algemeen geldende gewichten. Het toen goedgekeurde metrieke (decimale) stelsel werd in Frankrijk ingevoerd, spoedig gevolgd door Nederland (1820) en andere landen.

Engeland is "going metric". Pint en mile zijn behouden; de rest is metriek. De wetenschap is overigens al veel langer metriek bezig.

De VS zijn nog steeds "imperial" met bovendien afwijkingen t.o.v. Engeland. Welbeschouwd maken zij gebruik van hun grootmachtpositie: de wereld past zich maar aan!

De grote verschillen in meet- en weegsystemen hebben geleid tot een grote verscheidenheid van maten en gewichten.

Heeft u zelf thuis nog één of meer voorbeelden van maten of gewichten? Neem ze gerust mee; wie weet kan de heer Van Diest er nog wat leuks over vertellen.

Vergelijking der meest gebruikelijke maten en gewichten

Jan Biemond.

In mijn boekenkast staat Bernoulli's Vademecum uit 1902, waarvan hier het titelblad is weergegeven.

Het boekje staat vol met wetenswaardigheden die aan het eind van de negentiende eeuw voor de bouw- en werktuigkunde van belang waren.

Zo ook een overzicht van de in die tijd meest gebruikelijke lengtematen, vlaktematen, inhoudsmaten en gewichten.

In verband met de lezing van 26 maart heb ik het boekje te voorschijn gehaald en deels gescand, zodat ik hier een indruk kan geven van de vele eenheden waar onze reizende en handeldrijvende voorouders mee te maken konden krijgen.

Ik zal mij nu beperken tot Nederlandse lengtematen en dat zijn er al heel wat.

In andere landen was de diversiteit overigens niet veel minder.

Kijk op de volgende bladzijden en verbaas u over de Amsterdamsche voet, de Drentsche veenstok en de Schager Kogger roede die u overigens niet moet verwarren met de Texelse dijsroede.

Vergelijking der meest gebruikelijke Maten en Gewichten.

Tot de Meter-conventie van 20 Mei 1875 zijn de volgende staten toegetreden: België, Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Italië, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk-Hongarije, Portugal, Rusland, Turkije, Zweden en Zwitserland, Argentinië, de Vereenigde Staten van N. Amerika, Chili, Peru, Venezuela, Servië (1879), Rumenië (1882), Engeland (1884), Japan (1885), Mexico (1890).

I. Lengtematen.

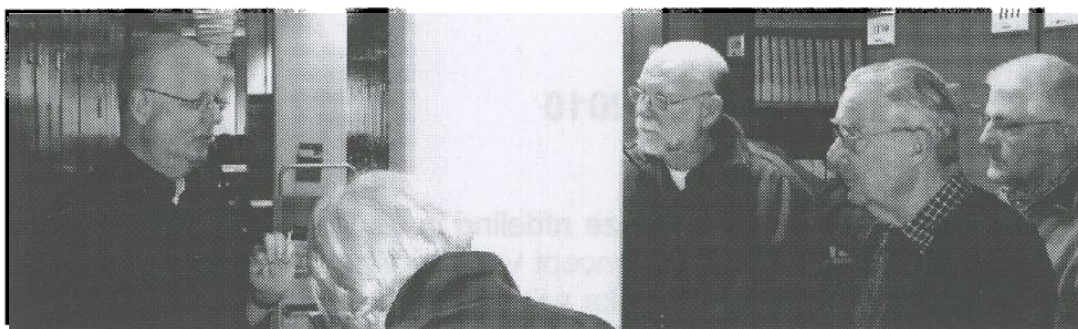
	Waarde in Meters.
Nederland. Metriek stelsel:	
Kilometer = 100 Decameter = 1000 Meter.	
Meter = 10 decimeter = 100 centimeter = 1000 millimeter.	
Uur gaans = $\frac{1}{20}$ middelbare graad	5555,556
En in de Overzeesche Bezittingen:	
Paal op Java = 400 Rijnlandsche roeden	1506,9432
" Sumatra = $\frac{1}{60}$ graad = $\frac{1}{3}$ uur gaans.	1851,8519
Ketting te Suriname = 66 Rijnlandsche voet	
De voornaamste Oude Lengtematen zijn:	
Amsterdamsche voet = 11 duim = $\frac{1}{12}$ roede	0,288133
" el	0,68781
" ronde mast-palm	0,0955
" diameter-palm	0,030402
Brugsche el, te Amsterdam	0,70066
Delftsche el.	0,68323
Deventersche of Friesche houtvoet = 12 duim	0,296

	Waards in Meters.
Drentsche voet = $\frac{1}{14}$ landroede = $\frac{1}{16}$ veenroede = 12 duim	0,29452
Drentsche veenstok = $\frac{1}{40}$ dagwerk = 9 voet	2,65607
Friesche koningsvoet = $\frac{1}{10}$, ook $\frac{1}{12}$ roede	0,326065
Friesche scheepsvoet = 12 duim	0,28379
Geldersche voet = 10 duim = $\frac{1}{14}$ roede	0,271947
Goesche el	0,69
Gooische voet = $\frac{1}{12}$ roede	0,292538
Graftsche of Schermerhornsche voet = 12 duim = $\frac{1}{18}$ roede	0,286978
Groningsche voet = 12 duim = $\frac{1}{14}$ roede	0,292197
Haagsche el (sedert 1725 's Lands el)	0,694236
's Hertogenbossche el	0,685
Hondsbossche en Rijpsche voet = 12 duim = $\frac{1}{12}$ roede	0,28523
Lekkendijksche voet = 10 duim = $\frac{1}{18}$ roede	0,27970
Loosdrechtsche veenroede	3,8524
Mastenbroeksche schacht = 19 voet	5,3795
Middelburgsche el	0,703
Mönkemaat (Oost-Friesland, Moordijk bij Norden) voet	0,4676
Nijmeegsche el	0,682
Oostwolder en Termuntensche roede = 21 voet	6,14612
Puttensche voet (voor dijkwerk) = 13 duim = $\frac{1}{12}$ roede	0,33831
Rijnlandsche voet = 12 duim = 144 lijn = $\frac{1}{12}$ roede	0,313947
Schager Kogge { Westfriesche Zeedijk	3,7708
roede { Baraingerhornsche "	3,4877
{ Havinghuizer "	3,4233
Schouwsche voet = $\frac{1}{12}$ roede = 12 duim	0,3106
Stichtsche of Utrechtsche voet = 10 duim = $\frac{1}{14}$ roede	0,26828
Stichtsche landmetersvoet = $\frac{1}{10}$ roede	0,37559
Texelsche dijkroede = 16 voet	5,2395
Zallandsche roede (Mastenbroek) = 12 voet	4,580128
Zeeuwsche (Puttensche) roede voor dijkmaat = 12 voet	4,07
Zwolsche voet = $\frac{1}{10}$ roede (Rijnlandsch)	0,23546
Vadem = 6 voet { Rijnlandsch	1,8837
{ Amsterdamsch	1,6988
Kabellengte { 125 vadem van 6 Amst. voet	212,4
{ 150 vad. v. 6 Amst. v. (volg. KINSBERGEN)	254,8
{ volgens de Zee-artillerie van CALTEN	250
Mijl, zeevaart (Duitsche of Geographische) = $\frac{1}{15}$ middel- bare graad = 1966,21 Rijnlandsche roede	7407,4
Uur gaans { 1500 Rijnlandsche roede	5651,0
{ Lieue (volgens besluit van 13 Aug. 1803) = 1327 Rijnlandsche roede	5555,556

Bezoek aan het Noord-Hollands Archief

Jan Biemond.

Op zaterdag 20 februari waren we met 10 personen te gast bij het Noord-Hollands Archief in Haarlem.

We werden ontvangen door de heer Hans van Felius, archivaris bij het Archief. Na een inleiding, bij een kopje koffie, kregen we van hem een rondleiding door het gebouw en de catacomben met het depot. Daar was speciaal voor ons bezoek materiaal uitgesteld. Op onze vragen en opmerkingen werd ruim ingegaan. Het was allemaal zeer de moeite waard. Daarom hier nog een speciaal woord van dank aan het Noord-Hollands Archief en in het bijzonder aan de heer Hans van Felius voor al hetgeen er is gedaan om ons een mooie dag te bezorgen.

Bezoek aan het Centraal Bureau voor Genealogie

Jan Biemond.

Met 8 personen, 6 uit onze afdeling en 2 uit de afdeling Hollands Noorderkwartier, waren we op zaterdag 13 maart op bezoek bij het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag.

Bij een kopje koffie kregen we van mevrouw Sytske Visscher inzicht in de structuur en de werkwijze van het CBG en werd ons aan de hand van voorbeelden uitgelegd hoe er vanaf de website onderzoek bij het CBG

gedaan kan worden. Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd ruim gebruik gemaakt. Daarna volgde een rondleiding door het depot waardoor een inzicht werd verkregen in het vele materiaal dat daar is opgeslagen. De rondleiding eindigde in de studiezaal. Al met al een zeer geslaagd evenement en daarom vanaf deze plaats nogmaals dank aan mevrouw Sytske Visscher voor haar inspanningen om ons wegwijs te maken in het CBG.

De ALV van 12 februari 2010

Hans ten Cate.

Op vrijdag 12 februari hield onze afdeling in de Draaikolk een algemene ledenledenvergadering. Een concept van de uitgebreide notulen daarvan zal op de inmiddels gebruikelijke wijze over de leden worden verspreid. Hieronder volgt een aantal punten dat ter sprake kwam.

1. Het Jaarverslag 2009 wordt goedgekeurd. (Het is inmiddels te downloaden van onze website).
2. Het Financieel Jaarverslag 2009 wordt goedgekeurd.
3. Personele wijzigingen.

De heer G.A.A. Lemson is volgens rooster aftredend bestuurslid en hij stelt zich niet herkiesbaar.

Het is het bestuur niet gelukt kandidaten voor die vacature en voor de vacature van secretaris te vinden.

Er hebben zich ook geen kandidaten gemeld.

Daarmee is de samenstelling van het afdelingsbestuur nu, met tussen haakjes jaar van aftreden volgens rooster:

Voorzitter	de heer J.A.J. Biemond	(2012)
Secretaris	<i>vacant</i>	(2013)
Penningmeester		
en wnd. secretaris	de heer H.C.A. ten Cate	(2011)
Lid	de heer J. Kalf	(2011)
Lid	<i>vacant</i>	(2013)

Overeenkomstig het bestuursvoorstel benoemt de vergadering voor het jaar 2010 tot:

- afdelingsafgevaardigde de heer J.A.J. Biemond;
- plaatsvervangend afgevaardigde de heer P.F. Poortvliet.

Overeenkomstig het bestuursvoorstel benoemt de vergadering mevrouw C. Boon en de heer R.E. Mos tot leden van de afdelingskas-

commissie 2010 en mevrouw G. Burgmeijer – Hilker tot plaatsvervangend lid.

4. Besloten wordt om de naam "Bibliotheekavond" te wijzigen in "Leesen contactavond", omdat daarmee meer recht wordt gedaan aan de aard van de bijeenkomsten.
5. Onze kijk op de toekomst van de NGV
Een speciale behandeling van de rapportage van de denktank, op verzoek van het hoofdbestuur van de NGV. Vz. heeft voor de afdeling een toelichting op het verzoek geschreven en tegelijkertijd met de agenda verspreid. In de toelichting is een vragenlijst van het HB opgenomen. Vier vragen op de lijst (de vragen 2, 3, 5 en 6) zijn de standaardvragen van een SWOT-analyse. Die vragen gaan over de sterke/zwakke punten van de NGV en over de kansen/bedreigingen voor de NGV. Voor de NGV zijn de eerste interne zaken en de tweede externe zaken, al blijkt nergens dat uit het HB dat onderscheid maakt. In de vergadering volgt een uitgebreide discussie, maar het onderwerp is te veelomvattend om tot een afgerond geheel te komen. Als het HB er maar enigszins blijk van had gegeven over een eigen visie te beschikken, dan zou dat zeker geholpen hebben.

Zoeken in de digitale registers van de burgerlijke stand

Sander Wegereef (Regionaal Archief Alkmaar).

In GenLias zijn al veel gegevens te vinden uit de registers van de burgerlijke stand. Dit betreft voornamelijk de huwelijksregisters tot 1922. Het Regionaal Archief Alkmaar (RAA) heeft op de website (www.archiefalkmaar.nl) enkele registers van ná die periode gedigitaliseerd en op naam doorzoekbaar gemaakt.

Bovendien heeft het RAA een aantal jaren geleden alle registers van de burgerlijke stand van Den Helder gescand. Voor zover openbaar zijn ze via de site van het archief kosteloos te raadplegen. Op dit moment zijn de registers van de burgerlijke stand van Den Helder nog niet op naam doorzoekbaar. Het zoeken in deze registers roept bij veel bezoekers vragen op. Onderstaand artikel is een handleiding om het zoeken in de digitale registers te vereenvoudigen.

In de komende tijd zullen ook de registers van Den Helder door de vrijwilligers van het Regionaal Archief Alkmaar op naam toegankelijk worden gemaakt. Stukje bij beetje zullen dus steeds meer namen terug te vinden zijn op de website.

Welke registers van de Burgerlijke Stand zijn al gedigitaliseerd?

Plaats	Soort register	Periode	Op naam doorzoekbaar?
Anna Paulowna	Geen	n.v.t.	<i>n.v.t.</i>
Callantsoog	Huwelijken	1923-1932	<i>Ja</i>
Den Helder	Geboorten	1811-1906	<i>Nee</i>
Den Helder	Huwelijken	1811-1931	<i>Nee</i>
Den Helder	Overlijdens	1811-1956	<i>Nee</i>
Petten	Geen	n.v.t.	<i>n.v.t.</i>
Wieringen	Geboorten	1891-1905	<i>Ja</i>
Wieringen	Huwelijken	1921-1930	<i>Ja</i>
Zijpe	Huwelijken	1920-1929	<i>Ja</i>

N.B. Dit betreft uitsluitend de registers van de burgerlijke stand die binnen het werkgebied van de NGV Afdeling Den Helder e.o. vallen. Er zijn uiteraard veel meer registers digitaal (en in kopievorm op de studiezaal) beschikbaar. Kijk voor een volledig overzicht op www.archiefalkmaar.nl (Bronnenoverzicht onder het kopje 'Genealogie').

Zoeken op naam

Van een aantal gemeenten is een deel van de registers gescand en op naam ontsloten. Deze zijn doorzoekbaar via *zoeken op naam* in het menu 'Genealogie'.

Er verschijnt in de linkerkolom een blauw zoekscherm, waar u kunt kiezen voor het snelle *zoekscherf* of de *uitgebreide* zoekopties. Aangeraden wordt om voor deze laatste optie te kiezen, omdat daarin veel specifiekere gezocht kan worden.

- [Achternaam] U kunt hier de achternaam invoeren van de persoon die u zoekt. Indien u de schrijfwijze niet exact weet, kunt u gebruikmaken van het sterretje: *. Zoeken op bijvoorbeeld *Pieter** levert dan zowel de namen *Pieters*, als *Pietersen*, als *Pieterman*.
- [Klinkt als] Bij twijfel over de schrijfwijze kunt u ook kiezen voor die optie '*klinkt als*'. Het systeem zoekt dan naar namen die op de door u ingegeven naam lijken. Omdat dit systeem op de Amerikaanse manier zoekt, kan deze manier van zoeken sterk afwijkende namen opleveren.

- [Voornaam] Alle voornamen zijn zoveel mogelijk voluit ingevoerd. Als u niet de exacte voornaam of –namen van een persoon weet, kunt u – net als bij het veld *achternaam* – gebruikmaken van het sterretje * om te zoeken. Ook kunt u ervoor kiezen om uitsluitend op achternaam te zoeken en in de zoekresultaten de juiste persoon op te zoeken.
- [Plaats] Bij het veld *plaats* kunt u de plaats van de geboorte, het huwelijk of het overlijden selecteren. Als u die niet weet, is het raadzaam om op *Alle plaatsen* te zoeken.
- [Type registratie] Hier kunt u aangeven in welk type register moet worden gezocht. Als u alle opties aanvinkt, wordt door alle registers tegelijkertijd gezocht.
- [Periode] Hier kunt u aangeven over welke periode u wilt zoeken (van-tot). Als u het exacte jaar weet, kunt u dit in het eerste veldje aangeven. Als u de periode niet weet, dan kunt u de beide veldjes leeglaten; er wordt dan gezocht door alle beschikbare jaren.

Als u vervolgens klikt op [Start zoeken], verschijnt in het rechterscherm een overzicht van de zoekresultaten. Als u hierin een naam aanklikt, verschijnt meer informatie over de persoon.

De link [Inzien van het register] geeft toegang tot het gehele register en begint dus bij de eerste akte van het betreffende deel. Vervolgens is het register digitaal door te bladeren. Een snellere optie is [Inzien van akte]. Als deze link actief is, gaat u direct naar de akte van de door u geselecteerde persoon.

Inzien van registers

De registers van de burgerlijke stand van Den Helder zijn nog niet op naam doorzoekbaar. Wel kunt u ze digitaal doorbladeren via '*inzien van bronnen*' in het menu 'Genealogie'.

- [Plaats] In de lijst kunt u aangeven naar welke plaats u wilt zoeken. In dit geval kunt u '*Den Helder*' selecteren. Als u '*Alle plaatsen*' selecteert, wordt er gezocht door alle plaatsen tegelijkertijd.
- [Bron] Hier kunt u aangeven in welke bron u wilt zoeken. In dit geval vinkt u '*burgerlijke stand*' aan. Als u alle opties aanvinkt, wordt in alle beschikbare bronnen tegelijkertijd gezocht.
- [Periode] Hier kunt u aangeven over welke periode u wilt zoeken (van - tot). Als u het exacte jaar weet, kunt u dit in het eerste veldje aangeven. Als u de periode niet weet, dan kunt u de beide veldjes leeglaten. Er wordt dan gezocht door alle beschikbare jaren.
- [Registers met beeld] Als u deze optie aanvinkt, wordt uitsluitend gezocht in de registers waarbij scans aanwezig zijn. Als u deze optie

uitzet, wordt ook gezocht in registers waarbij nog geen scans beschikbaar zijn, maar waarbij al wel namen zijn ingevoerd.

Afhankelijk van de opgegeven zoekcriteria, krijgt u in het rechterscherm de zoekresultaten te zien. Aangezien Den Helder altijd een relatief grote gemeente is geweest, kan het aantal zoekresultaten al snel behoorlijk oplopen. Afhankelijk van het aantal zoekresultaten kunt u uw zoekvraag specificeren of verbreden door bijvoorbeeld de periode aan te passen. U kunt de zoekresultaten sorteren op bijvoorbeeld periode of op naam van het register. Door in de blauwe balk op de witte tekst te klikken, kunt u de kolommen oplopend of aflopend sorteren.

Tienjarentafels Den Helder

Als u het exacte jaar van geboorte, huwelijk of overlijden weet, dan is het raadzaam om dat direct in te vullen bij het veld [Periode]. Als u het echter niet weet, dan kunt u gebruikmaken van de tienjarentafels. Deze zijn in het geval van Den Helder ook gescand.

Ze zijn te vinden door in de lijst met zoekresultaten rechts onderin het scherm in het *witte vakje* de term *'tien'* in te tikken. Vervolgens klinkt u op [plaats filter] en u krijgt een overzicht van de beschikbare tienjarentafels in de door u gezochte periode. Deze kunt u via *'Inzien van het register'* digitaal doorbladeren. Met de in de tafel gevonden verwijzing kunt u vervolgens terug naar het overzicht van registers [verwijder filter] en in het betreffende register kunt u de door u gezochte akte opzoeken.

Combinatieregisters

Pas vanaf 1861 is Den Helder gaan werken met afzonderlijke geboorte-, huwelijks- en overlijdensregisters. Vóór die tijd zijn de akten per jaar gebundeld in zogenaamde combinatieregisters. Deze zijn als geheel register gescand en onder die naam terug te vinden in de lijst met zoekresultaten. Binnen de combinatieregisters zijn de verschillende type akten achter elkaar geplaatst (eerst de geboorten, dan de huwelijken en dan de overlijdens).

GenLias

Zolang de registers van de burgerlijke stand van Den Helder nog niet op naam ontsloten zijn, is de bovenstaande zoekwijze de meest voor de hand liggende. Er zijn echter al veel landelijke gegevens uit de burgerlijke stand terug te vinden op de website van GenLias (www.genlias.nl). Deze akten zijn behoorlijk gedetailleerd beschreven en daardoor heel goed doorzoekbaar. De scans zijn echter alleen tegen betaling in te zien. U kunt GenLias dus goed als zoekmachine gebruiken en vervolgens via de

bovenstaande zoekwijze de scans van de akten erbij zoeken op de site van het Regionaal Archief Alkmaar.

Helderse burgers digitaal

Jan Biemond.

Onder de naam "Helderse burgers digitaal" werken het Regionaal Archief Alkmaar en de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging nauw samen bij het verder digitaliseren van Helderse genealogische bronnen.

In dat kader zijn archiefdozen met Helderse gezinskaarten doorgenomen om te zien of alle kaarten op de juiste wijze gedigitaliseerd zijn. Een zevental personen is daartoe in de afgelopen maanden op maandagmiddag naar Alkmaar gereisd, waar die controle moest plaatsvinden. Dat deel van het project is inmiddels afgerond.

Een volgend deel van het project betreft het invoeren van gegevens van de burgerlijke stand van Den Helder. Ook dat zullen we gezamenlijk doen, maar we hoeven er niet zo vaak voor naar Alkmaar. We kunnen namelijk terecht in de Bibliotheek aan het Bernhardplein in Den Helder.

Er is nog steeds ruimte voor meer vrijwilligers.

Dus als u de bestaande ploeg wilt komen versterken, bent u van harte welkom.

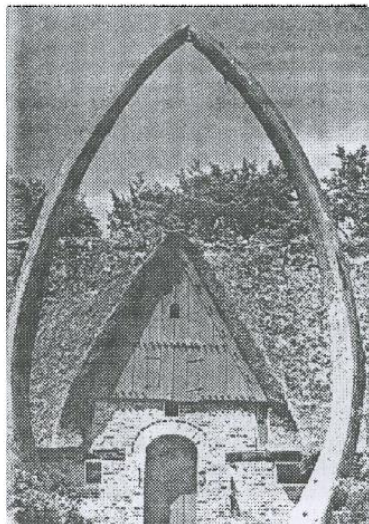
Op onze website <http://denhelder.ngv.nl/> vindt u een aanmeldingsformulier. Maar u mag ook telefonisch met mij contact opnemen op nummer 0223 660169

Een lidmaatschap van de NGV is voor dit genealogisch vrijwilligerswerk niet vereist.

De walvisvaarders uit noordelijk Noord-Holland van 1770 – 1803 (5)

Door P. Dekker

Uit: 40^e Bundel "Oud West-Friesland", 1973.

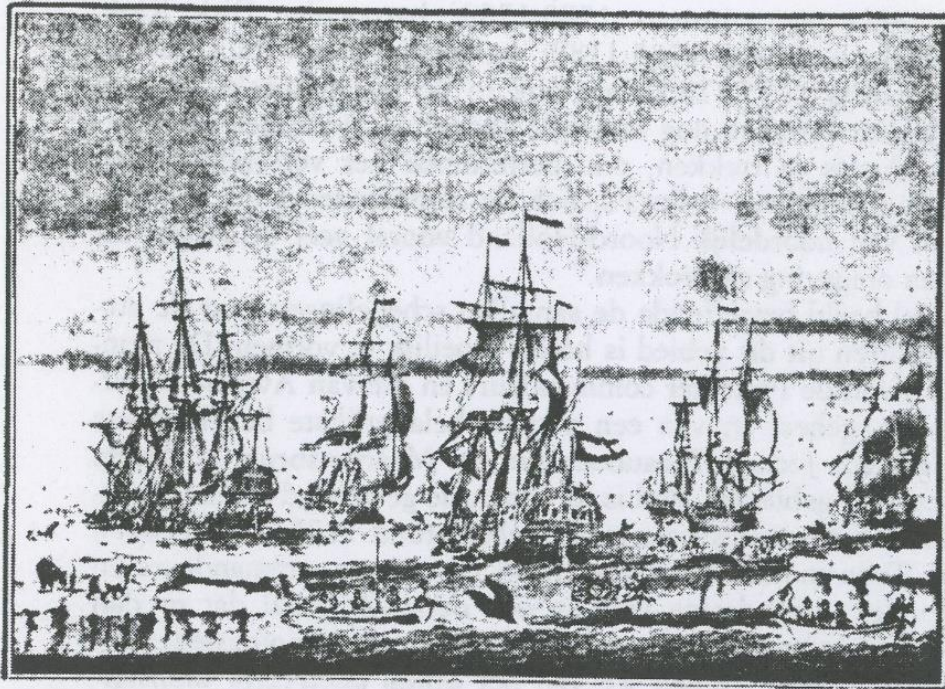
Walviskaken als poort, bij het "Friesen Museum" te Wyk op Föhr.

Deze vormen een prachtige herinnering aan de walvisvaart die voor dit Noord-Friese eiland in de 18^e eeuw zo belangrijk was.

(Foto Walter Lüden, Wyk auf Föhr)

Het vierde deel van dit artikel verscheen in het vorige nummer van NoordKOPstukken. Voor de leesbaarheid worden de laatste regels daarvan opnieuw weergegeven.

Ook van Helderse commandeurs, o.a. Jacob Gauw, Anthony van Hansleden, Adriaan Hoogwerff, Claas Jansz. Casticum e.a. zijn meer dan 2 monsterrollen bewaard gebleven. Prachtig is dan (zie de resp. lijsten van officieren en lagere schepelingen) te zien hoe trouw vaak deze schepelingen aan dezelfde commandeur waren. Een frappant voorbeeld is de Helderse bevelhebber Jacob Gauw van wie de meeste rollen bewaard zijn gebleven. Deze commandeur bediende zich minstens gedurende de periode 1772-

Walvisvangsttafereel met v.l.n.r. de Groenlandvaarders 'De Jager', 'Groenlandia' en 'Frankendaal' die in de periode 1771-1773 werden bevaren door resp. de commandeurs Jochem Blaauboer van St. Maartensbrug, Simon Maartens Walig van Texel en Maarten Mooy van Callantsoog. (Afbeelding naar Jan Mooy. Foto 'The Kendall Whaling Museum', Sharon, Mass., U.S.A.).

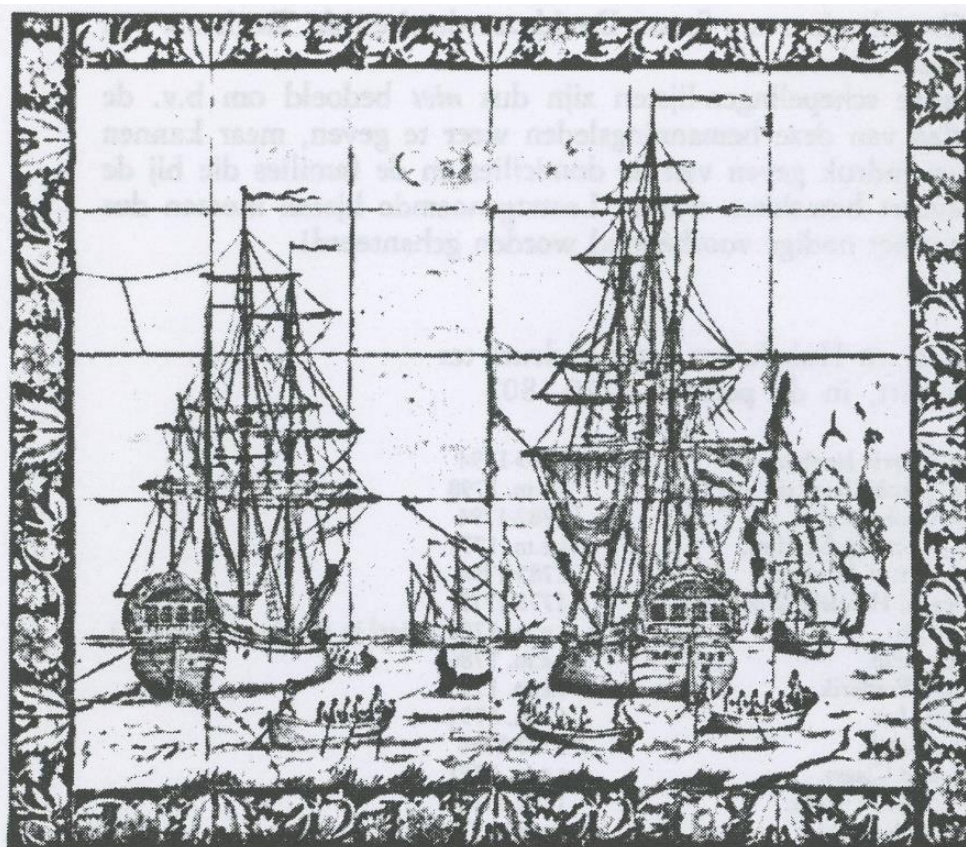
1789 van dezelfde stuurman, de Helderse Jan Spierdijk. Ook de speksnijder Lourens Barendsz. van Saanen bleef een 7-tal jaren voor commandeur Gauw varen.

We kunnen deze gevallen nog met zeer veel andere aanvullen. Ook zien we schepelingen opklimmen bij dezelfde bevelhebber zoals o.a. de Helderse Willem Maartensz. Stint die in het tijdvak 1775-1779 promoveert van matroos tot harpoenier bij de Helderse bevelhebber Cornelis Riekels. Het waren vooral de officieren die een duidelijke voorkeur vertoonden voor het minstens enige jaren varen bij een zelfde bevelhebber. De reden is duidelijk. Het was bijzonder belangrijk als de leidinggevende schepelingen op elkaar 'ingespeeld' waren. De vangst was hier in niet geringe mate van afhankelijk. Een succesvolle commandeur hield zijn 'team' om begrijpelijke redenen graag bijeen.

Een goed voorbeeld van een dergelijke bevelhebber is de Oude-sluizer Dirk Hopman. Deze aanvankelijk naar de Straat Davis varende commandeur had meerdere jaren dezelfde officieren en wel: stuurman Pieter Symonsz. Bouwen, Den Helder, 1774- minstens 1783; speksnijder en speksnijdersmaat Cornelis Adriaansz.

Burger, Abbestee, minstens 1780-1789; harpoenier Dirk Klok, Schagerbrug, minstens 1785-1789; harpoenier Claas Mos, Oudesluis, minstens 1775-1783. Een blik in de lijsten maakt het ons mogelijk deze gevallen nog met vele andere aan te vullen en meerdere conclusies te trekken, o.a. betreffende het verschijnsel dat, evenals hun Helderse collega's, ook de commandeurs uit het overige deel van noordelijk Noord-Holland vooral veel officieren uit hun eigen omgeving aantrokken.

Een totaal beeld betreffende de aantallen schepelingen naar de arctische wateren uit dit gebied is helaas moeilijk te vormen. De monsterrollen van de Pettemer commandeurs en die van Avenhorn ontbreken b.v. geheel en van een van de belangrijkste bevelhebbers uit dit gebied, Jochem Blaauboer van St. Maartensbrug, is slechts 1 rol bewaard gebleven. Wel is de conclusie gewettigd dat de grootste bloei van de walvisvaart in dit gebied rond 1775 moet hebben gelegen. Toen immers had deze streek de meeste commandeurs en bijna zonder uitzondering gold in een dergelijk geval dat er dan ook een 'pick' ontstond in het aantrekken van bemanningsleden uit de eigen omgeving. Indien we van het aantal *aanwezige* monsterrollen van bevelhebbers uit dit gebied de bemanningsleden *uit de omtrek* selecteren dan komen we op een gemiddelde van ongeveer 10 per commandeur. In een topjaar als 1775, toen uit noordelijk Noord-Holland, buiten Den Helder/Huisduinen, een aantal van 14 bevelhebbers naar de poolzee voer zou dit betekenen dat er bij deze 'eigen' commandeurs een 140-tal bemanningsleden uit de naaste omgeving voer. Met de bevelhebbers en de schepelingen, die bij 'vreemde', hoofdzakelijk Helderse- en Huisduiner commandeurs voeren samen, zal hun aantal ongeveer 180 bedragen kunnen hebben. Bij deze schatting moeten we wel een grote reserve in aanmerking nemen door de grote hiaten die de monsterrollen vertonen! Na de vrede van Amiens in 1802 die het mogelijk maakte dat onze schepen weer onder eigen vlag uitvoeren, na de 'neutrale' periode van 1796-1798 die in laatstgenoemd jaar eindigde met een massale in beslagname van onze walvisschepen door de Engelsen, bleek de animo voor de vaart op de poolzee danig gezakt in noordelijk Noord-Holland. Niet alleen was het aantal bevelhebbers teruggedropen tot slechts 1 commandeur, de toen van Nieuwesluis in de Wieringerwaard naar Oudesluis in de Zijpe verhuisde Cornelis Boektjes, maar deze bekwame bevelhebber die in 1803 voor het laatst uitvoer had, naast enkele Helderse schepelingen nog slechts 2 andere bemanningsleden uit overig noordelijk Noord-Holland, waaronder de Zijper scheepsjongen Cornelis Kooy. Toen in dit jaar de vijandelijkheden met Engeland weer uitbraken was het met de

Tegeltabelau in Gemeentehuis te Zaandijk met rechts de Groenlandvaarder 'D'Byekorf', vanaf 1767 gecommandeerd door de Helderse bevelhebber Jan Springer voor de Zaandijkse rederij Gerrit en Cornelis Honingh. (Foto 'Reflex', Zaandijk).

walvisvaart gedaan. Na 1814 voer nog slechts incidenteel een enkel schip uit ons land naar de poolzee. Dit was echter van geen enkele betekenis meer. De walvisvaart naar de noordelijke wateren had afgedaan.

Aantekening bij de commandeurs- en lagere schepelingen-lijsten

Bij het raadplegen van de nu volgende lijsten van commandeurs en lagere schepelingen is het belangrijk te weten dat de commandeurslijsten *wel* volledig zijn maar de lijsten voor het lagere scheepsvolk *niet*. Deze laatste vermelden slechts *een klein deel* van de schepelingen daar ze opgesteld zijn aan de hand van de zeer onvolledige aantallen monsterrollen (ongeveer 10% van het totale aantal afvaarten!). De commandeurs voor de Nederlandse walvisvaart konden echter *allemaal* achterhaald worden door meer bronnenmateriaal als b.v. de 'Lysten van de Hollandsche, Hamburger en Bree-

mer Groenlands- resp. Straat Davidsvaarders' en de 'Registers van afgegeven zeebrieven'.

De lagere schepelingen-lijsten zijn dus *niet* bedoeld om b.v. de aantallen van deze bemanningsleden weer te geven, maar kunnen o.a. een indruk geven van de domicilies en de families die bij de walvisvaart betrokken waren. Laatstgenoemde lijsten moeten dus wel met het nodige voorbehoud worden gehanteerd!

Helderse- en Huisduiner commandeurs ter walvisvaart, in de periode 1770-1803

Adriaan, Gerrit Jacobsz.	1785-1794
Adriaan, Jacob Gerritsz. ¹⁾	t.e.m. 1798
Adriaan Jacob Jacobsz.	1787-1794
Adriaan, Cornelis Gerritsz.	t.e.m. 1771
Adriaan, Pieter Jacobsz.	1785-1794
Alderwegen, Hendrik Woutersz.	1775-1779
Baske, Jacob	t.e.m. 1784 (stierf in dat jaar aan boord!)
Baske, Cornelis	t.e.m. 1786
Blankman, Frederik	t.e.m. 1776
Blankman, Jan	t.e.m. 1794
Boer de, Bartel	1797-1798
Boey, Arend Claasz.	t.e.m. 1771
Borst, Frederik Jansz.	1792-1794
Borst, Jan Hendriksz.	t.e.m. 1776
Borst, Willem Jansz.	1783-1798
Bos, Jan Pietersz. ²⁾	t.e.m. 1787 (D en G)
Bouwen, Pieter	1785-1789 (D en G)
Bras, Jan	1798
Breen, Dirk van	t.e.m. 1776
Broer, Dirk Gerritsz.	t.e.m. 1780
Broer, Volkert	t.e.m. 1779
Broertjes, Jacob	1797-1802
Broertjes, Jacob Hendriksz.	t.e.m. 1777 (stierf in dat jaar op eiland Groenland!)
Broertjes, Claas Hendriksz.	t.e.m. 1776 en 1788-1802
Brouwer, Adriaan	t.e.m. 1773
Brugman, Jacob	1797-1798
Brugman, Willem	1776-1778
Dekker, Jan	1771-1778 en 1783-1785
Dekker, Cornelis Jacobsz.	1773-1777
Driewesz., Dirk	t.e.m. 1780
Driewesz., Jan	1776-1779
Gauw, Jacob	1771-1803
Glas, Jan	1790-1792
Gorter, Claas	1776-1778 en 1787
Groot, Adriaan de	t.e.m. 1794
Groot, Jan de	1771-1777
Hagenaar, Adriaan	1775-1776 en 1789-1794 (D en G) (Ook wonend te Petten!)

Wordt vervolgd...

Het Regionaal Archief Alkmaar

Het Regionaal Archief Alkmaar is een samenwerkingsverband van 16 gemeenten in Noord-Kennemerland, westelijk West-Friesland en de Kop van Noord-Holland, en bewaart archiefstukken, boeken, kaarten, foto's, films enz.

U kunt alle stukken in het Archief kosteloos raadplegen.

Een klein deel van de archieven en collecties is gedigitaliseerd en via de website www.archiefalkmaar.nl te doorzoeken.

Veel is (nog) niet digitaal beschikbaar: dat materiaal kunt u raadplegen in de studiezaal van het Regionaal Archief aan de Hertog Aalbrechtweg 5 te Alkmaar.

Deskundige studiezaalmedewerkers helpen u bij uw onderzoek.

Het Regionaal Archief Alkmaar ligt op loopafstand van NS-station Alkmaar-Noord. Achteruitgang nemen (Hooranse Vaart). In het gebouw aan uw rechterhand vindt u het Regionaal Archief.

Centrum voor Lokale Geschiedenis

Een deel van de openbare bibliotheek aan het Bernhardplein in Den Helder is ingericht als "Centrum voor Lokale Geschiedenis".

Soortgelijke voorzieningen in de regio zijn er in de bibliotheken van Callantsoog, Niedorp en Wieringerwerf, in die plaatsen onder de naam "Historisch Informatiepunt".

Genoemde bibliotheken maken deel uit van de basisbibliotheek KopGroep Bibliotheken, die per 1 januari 2008 is ontstaan uit een fusie van de bibliotheken in negen gemeenten in de kop van Noord-Holland.

KopGroep Bibliotheken vindt het belangrijk om een breed publiek kennis te laten maken met de geschiedenis van de eigen woonplaats en het aanwezige culturele erfgoed. Lokale musea en historische verenigingen zijn hierbij goede samenwerkingspartners.

In het Centrum voor Lokale Geschiedenis te Den Helder werkt KopGroep Bibliotheken samen met Het Regionaal Archief Alkmaar, de Helderse Historische Vereniging, de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis en de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Hr.	J.L. Janson,	C.J. Colijnstraat 48,	1764 EZ	BREEZAND
Hr.	J.G. van Graas,	Molenvaart 535,	1764 AV	BREEZAND
Hr.	T.W. Schulte,	Doorzwin 1217,	1788 KC	JULIANADORP
Hr.	M. Brondsema,	Sluisdijkstraat 115,	1781 EG	DEN HELDER

Beste nieuwe leden,

van harte welkom in onze afdeling.

We hopen dat u veel plezier aan uw lidmaatschap zult beleven en wij zien u graag op onze bijeenkomsten.

Aarzel bovendien niet om contact met ons op te nemen, als u denkt dat de afdeling, of in groter verband de NGV, u kan helpen bij uw genealogisch onderzoek.

Namens de afdeling,
Jan Biemond,
voorzitter.

Lidmaatschap beëindigd per 01-01-2010:

Hr.	D.P. Arnoldus,	OUDKARSPEL
Mw.	A. van Baaren,	HOOFFDORP
Mw.	W.M. Beens-Terpsma	DEN HELDER
Mw.	M. Boersen-Bron	HIPPOLYTUSHOEF
Hr.	J.H. van Eis	BREEZAND
Hr.	A.H.M. Kuster	DEN HELDER
Mw.	M.S.F.G. Prudon-de Jong	DEN HELDER
Hr.	P.A.Th. Rieswijk	DEN HELDER
Mw.	I. Schuite-Brocx	JULIANADORP
Mw.	M.A. Weij	ANNA PAULOWNA

